

**[MAŠEK, Petr, TURKOVÁ, Helga].
Zámecké, hradní a palácové
knihovny v Čechách, na Moravě
a ve Slezsku : k výstavě 50 let
oddělení zámeckých knihoven
Knihovny Národního muzea
1954–2004. Praha,
Národní muzeum 2004. [68] s.
ISBN 80-7036-161-1**

Drobná brožura, vydaná u příležitosti výstavy probíhající od května do října 2004 v Muzeu knihu ve Žďáru nad Sázavou a uspořádané pracovníky Knihovny Národního muzea v rámci padesátiletého výročí oddělení zámeckých knihoven, poukazuje na činnost instituce Národního muzea na poli knihovědném a historickém.

Obsahuje dvě úvodní statě a aktuální soupis zámeckých knihoven ve správě Knihovny. První ze statí, jejímž autorem je PhDr. Petr Mašek, popisuje pod titulem „Zámecké, hradní a palácové knihovny v Čechách, na Moravě a ve Slezsku“ genezi šlechtických knižních sbírek, změny, související s jejich zestátněním po 2. světové válce, a současný stav fondů. Nastiňuje tematický profil knihoven a způsoby akvizice a popisuje současné projekty oddělení. Následující stať PhDr. Helgy Turkové, nazvaná „Oddělení zámeckých knihoven (1954–2000)“, líčí nelehké začátky a historii oddělení a uvádí legislativní normy a výnosy ministerstva kultury, vztahující se k problematice šlechtických sbírek. Připomenuty jsou významné osobnosti, které nejvíce ovlivňovaly činnost oddělení zámeckých knihoven po celou dobu jeho existence.

Vlastní soupis zámeckých knihoven, který tvoří základ celé brožury, je nepochybně tím nejcennějším, co publikace přináší, a to i přesto, že nejsou blíže specifikována kritéria výběru a metodika zpracování seznamu. Skutečnost, že se jedná o všechny zámecké knihovny ve správě Knihovny Národního muzea (v počtu 334), je zmíněna pouze v tiskové zprávě k výstavě. Hesla uspořádaná podle proveniencí uvádějí počet svazků (od dvanácti v Lesné u Tachova až po 65 000 v roudnické lobkovické knihov-

ně), původního šlechtického majitele a dostupnou literaturu. Překvapující je skutečnost, že o některých sbírkách nebylo dosud publikováno. Hvězdičkou jsou označeny fondy, poškozené povodní v roce 2002. Bohužel soupis neuvádí současné lokace sbírek, jejich bližší popis ani rozsah knihovnického zpracování.

V závěru publikace je uvedena souborná bibliografie o zámeckých knihovnách. Kromě jiných, v soupise zmíněných děl, nelze opomenout monumentální „Handbuch der historischen Buchbestände in Europa“. Je citován druhý svazek „Tschechische Republik. Schlossbibliotheken unter der Verwaltung des Nationalmuseums in Prag“ z roku 1997. Velmi vítané a více než potřebné by bylo publikování obdobného díla též v jazyce českém.

Brožura je doplněna černobílými reprodukcemi zámeckých exlibris, např. Vranova nad Dyjí či Žlebů.

Vlastní výstava byla situována do freskami zdobeného hlavního sálu bývalé klášterní prelatury, nyní zámku ve Žďáru nad Sázavou. Poměrně neestetické a nelogické uspořádání vitrín po obvodu a vprostřed sálu nezanechalo, i přes reprezentativní prostor, příliš kladný dojem. Některé strany knih byly necitlivě ohnuty. Jediná informační tabule s fotografií zakladatele oddělení zámeckých knihoven Bohumíra Lífky stručně uváděla do problematiky šlechtických knižních sbírek.

Autoři se rozhodli zaměřit pozornost na novější tiskařskou produkci (po roce 1800) a ukázat specifika a tematický profil typické zámecké knihovny. Nevyhýbali se, snad s úmyslem přiblížit se laickému návštěvníkovi, ani líbivým kuriozitám. Mezi exponáty výstavy byly zařazeny fotografie z terezínského depozitáře, zasaženého povodní v roce 2002, a ukázky exlibris.

Celkově je třeba počin pracovníků Národního muzea ohodnotit kladně, obtížnost prezentace a někdy i malý zájem ze strany veřejnosti snadno odrazují od podobných, na knihu a knižní kulturu zaměřených projektů. Nezbyvá než doufat, že se v budoucnu setkáme se stálou či časově omezenou knižní expozicí, která bude věrně odrážet nemalé kulturní dědictví, kterého se nám v podobě zachovaných fondů šlechtických sbírek dostalo.

Na závěr nezbyvá než připojit se k řadě gratulantů a popřát oddělení zámeckých knihoven Knihovny Národního muzea a jeho pracovníkům hodně úspěchů v další, mnohdy obtížné, ale nanejvýš záslužné a potřebné činnosti.

Jana Chadimová
jana_chadimova@hotmail.com

